

Integrovaná územná stratégia udržateľného mestského rozvoja Žilina na obdobie 2021-2027 s výhľadom do roku 2030

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu IUS UMR Žilina

Názov:	Integrovaná územná stratégia udržateľného mestského rozvoja Žilina na obdobie 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030
Územné vymedzenie :	Žilinský kraj, okres Žilina,
Samosprávy:	Žilina, Divinka, Horný Hričov, Teplička nad Váhom, Ovčiarsko, Bitarová, Hôrky, Mojš, Višňové, Lietavská Lúčka
Územný plán schválený:	
Dátum schválenia PHRSR/IUS UMR:	5.10.2023
Dátum platnosti:	2021 - 2027 / 2030
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	5.10.2023

Zdroj: vlastné spracovanie

UMR „Žilina“			
Erb	samospráva	Erb	samospráva
	Žilina		Ovčiarsko
	Divinka		Bitarová
	Horný Hričov		Hôrky
	Teplička nad Váhom		Mojš
	Višňové		Lietavská Lúčka
Základné údaje			
Kraj:	Žilinský		
Okres:	Okres Žilina		
Región:	Horné Považie		
Poloha:	Okres patrí rozlohou medzi väčšie okresy Slovenska. Má takmer o 200 km ² viac, ako je hodnota pre priemerný okres. Nachádza sa v severozápadnej časti republiky. Jeho územie je pretiahnuté v smere severovýchod-juhozápad, pričom zo stredu vybieha úzky výbežok na severozápad. Okres Žilina susedí s 5 okresmi Žilinského kraja (Bytča, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Dolný Kubín, Martin) a s 3 okresmi Trenčianskeho kraja (Prievidza, Ilava, Považská Bystrica).		
Nadmorská výška:			
Rozloha:	Okres Žilina	815,08 km ²	
Počet obyvateľov:	161 052	(31. 12. 2021)	
Hustota obyvateľstva:	197,79	obyv./km ²	
Nacionále			
PŠČ			
ŠÚJ	SK031	Žilinský kraj,	
	SK031B517402	Žilina	
	SK031B517488	Divinka	
	SK031B517593	Horný Hričov	
	SK031B518034	Teplička nad Váhom	
	SK031B547611	Ovčiarsko	
	SK031B547522	Bitarová	
	SK031B517577	Hôrky	
	SK031B517801	Mojš	
	SK031B518093	Višňové	
	SK031B557935	Lietavská Lúčka	
EČV	ZA		
Tel. predvoľba	+421 - 41		
Oficiálne adresy			
Adresa:	Mesto Žilina		
	Nám. obetí komunizmu 1, 011 31 Žilina		
Web:	www.zilina.sk		
E-mail:	primator@zilina.sk sekretariatmsu@zilina.sk prednosta@zilina.sk		
Telefón:	041 / 706 01 11,03,04,05,706 0212		
Fax:	041 / 723 29 12		

ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja / Integrovaná územná stratégia UMR Žilina 2021 - 2017 s výhľadom do roku 2030 (PHRSR/IUS UMR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu UMR stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja na integrovanom prístupe. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja regiónu UMR Horného Považia. PHRSR / IUS UMR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni kompaktného regiónu UMR s hlavnými väzbami na mesto Žilina, s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta **Žilina**, ako aj pridružených obcí, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR/IUS

Zámer spracovania PHRSR/IUS UMR	
Názov dokumentu	- PHRSR/IUS UMR "Žilina" (na obdobie 2021-2027 s výhľadom do roku 2030)
Forma spracovania	- členmi pracovných skupín - členmi kooperačných rád - pracovníkmi samospráv, - s pomocou externých odborníkov (spolupráca).
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny a kooperačné rady boli zložené z vedenia samospráv, zamestnancov MÚ a OeÚ, podnikateľských subjektov v rámci regiónu - spracovania PHRSR/IUS sa zúčastnili aj organizácie v rámci neziskového sektora, - súčasťou skupiny hlavných aktérov bola aj akademická obec.
Obdobie spracovania	- PHRSR/IUS UMR "Žilina" bol spracovaný v priebehu roka 2020 až 2022 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu obce KZ 41.

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania - PHRSR/IUS UMR

Harmonogram prípravy a schvaľovania PHRSR/IUS a zodpovednosti za jednotlivé kroky													
Termín	2020				2021								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Identifikácia potreby													
Prípravné práce													
Inventarizačná													
Stanovenie strat. smerovania													
Návrh vlastnej stratégie													
Nastavenie implementácie													
Termín	2021				2022								
	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
Prerokovanie a schvaľovanie													
Harmonogram spracovania PHRSR/IUS UMR													
Termín	2022												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
Úvod													
Analytická časť													
Strategická časť													
Programová časť													
Realizačná časť													
Finančná časť													
Záver													

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Identifikácia potreby a impulzov vypracovania **PHRSR/IUS UMR** a rozhodnutie o začatí prípravných prác

Prípravné práce - spracovanie a schválenie Vstupnej správy

Inventarizačná - analytická a prognostická fáza spracovania **PHRSR/IUS UMR**

Stanovenie strategického smerovania - priorit a strategických cieľov **PHRSR/IUS UMR**

Návrh vlastnej stratégie - strategického prístupu, postupu a nástrojov na dosiahnutie vízie a cieľov

Nastavenie implementácie - financovania, monitorovania a vyhodnocovania **PHRSR/IUS UMR**

Prerokovanie a schvaľovanie - návrhu **PHRSR/IUS UMR**

Stratégia PHRSR/IUS UMR bola spracovaná na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorá definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja / IÚS UMR ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu alebo obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu PHRSR/IUS UMR. Pri spracovaní programu boli **integrovaným spôsobom** rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov,	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	nie	nie	nie
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	nie	áno	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia PHRSR/IUS UMR je **integrovanou** súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracované na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov predstupových a štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- **Programy hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta, obcí a VÚC**, ktoré sú strednodobé programové dokumenty spracované na úrovni mesta a obce.
- Územné plány mesta, obcí a VÚC,
- Komunitné plány sociálnych služieb,
- Programy odpadového hospodárstva,
- **Viacročné rozpočty mesta a obcí**
- **Odvetvové koncepcie (energetická, športu, školstva, kultúry, ...)**,
- **Relevantné koncepčné materiály samosprávy UMR a VZN,**
- **RÚSES okresu Žilina**
- **Generel cyklistickej dopravy**
- **Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta**
- **Sociálna inklúzia marginalizovanej rómskej komunity v meste Žilina**
- **Akčný plán nízkoúhlíkovej mobility**
- **Koncepcia rozvoja elektromobility**
- **Technické listy mesta Žilina**
- **Program rozvoja bývania mesta Žilina**

- Zelený akčný plán mesta Žilina
- Plán dopravnej obslužnosti_príloha 1 ÚGD s PUM
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - skrátaná verzia
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - Grafické prílohy
- Územný generel dopravy mesta Žilina s Plánom udržateľnej mobility mesta - UGD ZA PUM - Príloha PDO
- AIR TRITIA - Akčný plán 2020-2024
- Stratégie riadenia kvality ovzdušia pre mesto Žilina
- Plán odpadového hospodárstva 2016 - 2020
- Strategický plán rozvoja mesta Žilina do roku 2025
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Žilina na roky 2014-2020
- Akčný plán mobility pre mesto Žilina

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov

- **Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027** (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- **Operačný program Slovensko** - nahradí v novom programovom období doterajších šesť operačných programov. V súčasnosti idú eurofondy na Slovensku až cez 28 rôznych riadiacich a sprostredkovateľských orgánov. Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR bude v novom období plniť funkciu nového jednotného riadiaceho orgánu.
- **Plán obnovy** - je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ.
- **Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030** spracovaný podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy
- **Národný program reforiem** Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2021 – 2024
- **Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja** Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- **Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky** na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- **Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030** (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- **Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky** v Slovenskej republike (2015)
- **Stratégia rozvoja cestovného ruchu** do roku 2020 (2013)
- **Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity** do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- **Koncepcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030** (2019)
- **Koncepcia implementácie Agendy 2030** v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Koncepcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

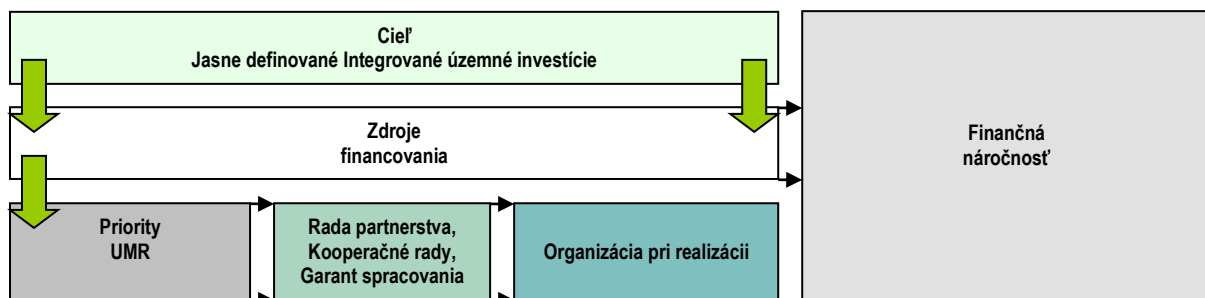
Nadnárodnej úrovne

- K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- **Agenda 2030** pre udržateľný rozvoj
- **Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027**
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- **Stratégia EÚ pre Dunajský región**
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- **BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru** – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- **Európska zelená dohoda** (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- **Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie**, COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- **Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050**, COM(2011) 112 v konečnom znení
- **Energetický plán do roku 2050** COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- **Horizont Európa (2021 – 2027)**
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Stratégia PHRSR/IUS UMR je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia Rady partnerstva a Kooperačných rád. Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou stanovených orgánov, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov bola použitá procesná analýza, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach: Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združovaním zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí.

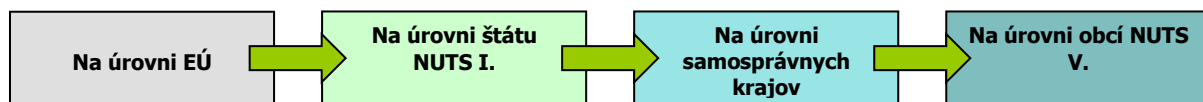
Samosprávy v rámci UMR **nemajú vlastný spoločný zdroj financovania**. V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtov jednotlivých obcí v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Žilinský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii.

Hlavným zdrojom financovania projektov UMR PHRSR/IÚS, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých prioritných aktivít (**formou Integrovaných investičných balíčkov**) sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne s určením približnej výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory sa UMR zamerával na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec. Základný princíp výberu projektov bol postavený na integrovanom prístupe.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, neziskových a ziskových organizácií postupuje UMR podľa zákona číslo 369/1990 Z.z. O obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. O majetku obcí v znení neskorších predpisov.
- Na plnenie svojich ostatných úloh majú mestá a obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja / Integrovanej územnej stratégie Žilina nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní PHRSR/IÚS boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

UMR Žilina má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorit v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027:

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

Investovanie do rastu a zamestnanosti

Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

3. Prepojenejšia Európa

4. Sociálnejšia Európa

5. Európa bližšie k občanom.

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorit SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú týkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – pozičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorit SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť Modernizácia poskytovania verejných služieb Podpora budovania inteligentných regiónov a miest Podpora digitálnej pripojiteľnosti Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií Podpora malého a stredného podnikania Internacionalizácia malého a stredného podnikania

	<p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov</p> <p>Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti</p>
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb,</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <p>podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov,</p> <p>podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh</p> <p>Cestná doprava</p> <p>Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T Výstavba rýchlostných ciest</p> <p>Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti</p> <p>Železničná doprava</p> <p>Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov</p> <p>Podpora regionálnej železničnej dopravy</p> <p>Vodná doprava</p> <p>Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T</p> <p>Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel</p> <p>Adaptabilný a prístupný trh práce</p> <p>Kvalitné inkluzívne vzdelanie</p> <p>Záruka pre mladých</p> <p>Aktívne začlenenie a dostupné služby</p> <p>Potravinová a materiálna deprivácia</p> <p>Sociálne inovácie a experimenty</p>
3. Prepojenejšia Európa	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov</p> <p>Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov</p> <p>Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas</p> <p>Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch</p> <p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy</p> <p>a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody</p>
4. Sociálnejšia Európa	
5. Európa bližšie k občanom	
Fond spravodlivej transformácie (FST)	

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji UMR možno dosiahnuť len prostredníctvom **integrovaného prístupu**. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v **PHRSR/IÚS UMR** skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, kultúry, telesnej kultúry, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne región UMR a jednotlivé samosprávy stoja. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy a situácie okolo COVID - 19. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2.

Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR/IÚS UMR Žilina integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, integruje opatrenia a priority IÚS Žilinského samosprávneho kraja, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR/IÚS Žilina 2021 – 2027 s výhľadom do roku 2030 nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty jednotlivých samospráv, územné plány samospráv, PHRSR obcí, komunitné plány sociálnych služieb, sektorové koncepcné materiály a viacročný rozpočet. PHRSR/IÚS UMR integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú miestne samosprávy, obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie v pôsobnosti miest a obcí, záujmové skupiny obyvateľov, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty, ostatné obce a ich jednotlivé orgány. V prípravnej fáze spracovania PHRSR/IÚS UMR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR/IÚS bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

Definovanie hlavných aktérov rozvoja v zmysle integrovaného prístupu

Mesto Žilina, obec Divinka, obec Horný Hričov, obec Teplička nad Váhom, obec Ovčiarsko, obec Bitarová, obec Hôrky, obec Mojš, obec Lietavská Lúčka, obec Višňové, podnikateľský sektor, neziskový sektor, akademický sektor,

Definovanie dotknutej verejnosti

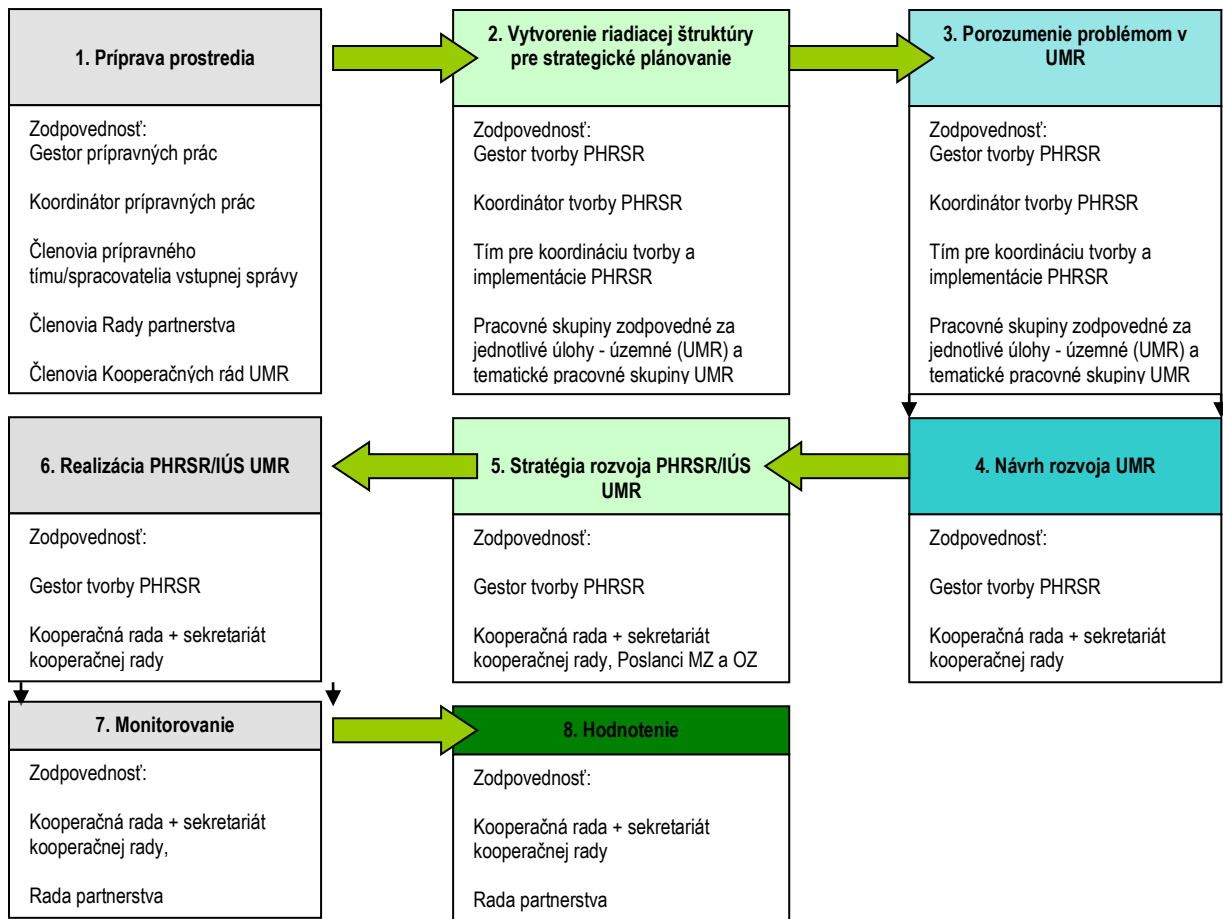
Vzhľadom na geografický rozmer predkladaného dokumentu sa pod dotknutou verejnosťou chápu všetci obyvatelia samospráva UMR⁴ Žilina⁴, právnické a fyzické osoby pôsobiace na území UMR, ako aj dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú **integrovaný prístup** z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Fondov a Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni UMR a miestnej samosprávy.

PHRSR/IÚS sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovednosti

1	Vyvolanie dopytu v UMR Žilina. Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR/IÚS zapojiť. Spôsob formovania ďalších štruktúr. Príprava informačnej stratégie.
2	Zapojenie všetkých účastníkov procesu. Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR/IÚS. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry.
3	Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Uskutočnenie analýzy potrieb a zhodnotenie existujúcich zdrojov. Zhodnotenie silných a slabých stránok UMR. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj UMR v jednotlivých oblastiach.
4	hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určia pri spracovaní PHRSR/IÚS smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať, cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja v zmysle integrovaných prístupov, prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji, regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj.
5	Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR/IÚS. Spracovanie konečnej verzie PHRSR/IÚS. Predloženie textu PHRSR/IÚS na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR/IÚS - Kooperačná rada UMR „Žilina“, poslanci MZ, OZ.
6	Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu. Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR/IÚS. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR/IÚS.
7	pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov
8	systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR/IÚS UMR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR/IÚS UMR analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Vymedzenie pojmov

Integrované územné stratégie (ďalej len „IÚS“) sú komplexné rozvojové stratégie územia integrujúce všetky aspekty rozvoja a rozvojové aktivity v území. IÚS vychádzajú z analytickej, strategickej a programovej časti Programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja (ďalej len „PHRSR“) samosprávnych krajov, vypracovaných v spolupráci so socioekonomickými partnermi a prerokovaných v zmysle Zákona 539/2008. IÚS sú základným strategickým nástrojom pre zabezpečenie integrovaného územného rozvoja podporovaného nástrojmi územnej implementácie EŠIF, ako sú integrované územné investície. IÚS je definovaná v článku 29 všeobecného nariadenia k fondom EÚ. Integrované územné stratégie sú vnútorne štruktúrované podľa územných oblastí, tzv. strategicko-plánovacích regiónov, vrátane územia UMR.

Integrovaný investičný balíček - súbor vzájomne prepojených a súvisiacich projektov, ktorého realizácia ako celku je potrebná pre naplnenie niektorej z priorit Integrovaného územného rozvoja. Jadrom integrovaného projektového balíčka je spravidla kľúčová aktivita, ktorej efekt je podporený doplnkovými aktivitami. Integrovaný investičný balíček je financovaný aj z iných zdrojov ako EŠIF ako napríklad Plán obnovy, či Fond spravodlivej transformácie.

Integrované územné investície (ďalej len „IÚI“) sú jedným z kľúčových finančných nástrojov implementácie IÚS prostredníctvom zdrojov EŠIF v programovom období 2021-2027. IÚI vzniká prepojením minimálne jednej kľúčovej aktivity s jednou doplnkovou aktivitou, ktoré sú identifikované v zozname aktivít IÚS. Aktivity musia byť financované z rôznych priorit EŠIF v súlade so všeobecným nariadením k fondom EÚ. Aktivity sa prepájajú v projektovom zámere.

Projektový zámer – je súhrn informácií o minimálne 2 aktivitách identifikovaných v zozname aktivít IÚS, ktoré žiadateľ navrhuje na realizáciu prostredníctvom žiadosti o Nenávratný finančný príspevok. Definovanie projektového zámeru je základným krokom pre financovanie IÚI prostredníctvom poskytnutia príspevku z Fondov EÚ v programovom období 2021-2027. Schvaľuje ho príslušná Rada partnerstva alebo Kooperačná rada UMR, pričom musí prispieť k naplneniu priorit a cieľov IÚS.

Aktivita/projekt je základný prvok (najnižšej úrovne) v rámci IÚI. Pozostáva z konkrétnych činností, ktoré sú merateľné (je možné priradiť merateľný ukazovateľ). Aktivita môže byť kľúčová alebo doplnková. Aktivita je súbor činností v rámci jednej priority v danom politickom ciele, ktoré vedú k naplneniu jedného cieľa. Aktivita sa dá chápať ako jeden projekt v rámci dopytovej výzvy, ktorá je cieleňá na jednu oblasť – napríklad budovanie cyklotrasy, modernizácia cesty, rekonštrukcia zelenej strechy atď. Aktivity identifikované v IÚS sa zaraďujú do zoznamu aktivít.

Kľúčová aktivita/projekt je aktivita strategického významu, ktorá rozhodujúcim spôsobom prispieva k plneniu cieľov IÚS a sú na ňu naviazané doplnkové aktivity, a ktorých realizácia by bez kľúčovej aktivity negenerovala žiadany efekt.

Strategicko-plánovacie regióny (ďalej len „SPR“) sú územiami, pre ktoré môžu byť v rámci PHRSR VÚC definované špecifické územné stratégie. Skupina miest a obcí tvoriaca SPR môže na základe zmluvy o spolupráci vypracovať spoločný PHRSR skupiny obcí v zmysle Zákona a tým nahradiť PHRSR jednotlivých obcí. Špecifickým typom strategicko-plánovacieho regiónu je tzv. územie udržateľného mestského rozvoja (UMR), na ktorý je viazaná časť alokácie EFRR pre podporu UMR v zmysle čl.11 ods. 2 NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde.

Stratégia udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „IÚSUMR“) je nástrojom na podporu využitia rozvojového potenciálu a riešenia spoločných problémov jadrového mesta a jeho zafinancovaného zázemia. IÚS UMR vychádza z analytickej, strategickej a programovej časti PHRSR jadrového mesta Žilina a PHRSR okolitých obcí, vypracovaných v spolupráci so socioekonomickými partnermi a prerokovaných v zmysle Zákona 539/2008, pričom predstavuje spoločnú realizačnú a finančnú časť stratégie rozvoja územia UMR podporenú zo zdrojov EFRR.

Územie udržateľného mestského rozvoja (ďalej len „územie UMR“) je územie jadrového mesta a obcí jeho zázemia, v ktorom prebiehajú intenzívne interakcie a medzi komunálna spolupráca a implementácia spoločnej stratégie UMR zabezpečuje efektívne využitie rozvojového potenciálu a riešenie problémov. Územia udržateľného mestského rozvoja boli zafinancované na podklade ťažisk osídlenia 1. a 2. kategórie v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska z roku 2011.

Územná spolupráca je v zmysle Zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (ďalej len „Zákon“) spolupôsobenie sociálno-ekonomických partnerov pri zvyšovaní úrovne hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v nadväznosti na územie kraja.

Všeobecné nariadenie k fondom EÚ je NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY (EÚ) 2021/1060 z 24. júna 2021, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde, Fonde na spravodlivú transformáciu a Európskom námornom, rybolovnom a akvakultúrnom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj pre Fond pre azyl, migráciu a integráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj finančnej podpory na riadenie hraníc a vízovú politiku.

Zoznam aktivít je súčasťou IÚS. Obsahuje všetky kľúčové ako aj doplnkové aktivity. Tento zoznam je možné počas implementácie IÚS rozšíriť na základe návrhu sociálno-ekonomických partnerov v súlade so schválenou a platnou IÚS. Aktivity uvedené v zozname aktivít sú súčasťou jednotlivých sektorových stratégií a plánov (napr. Plán udržateľnej mobility). V prípade, že aktivita nie je súčasťou príslušnej sektorovej stratégie či plánu, je potrebné iniciovať jej/jeho aktualizáciu do začatia fyzickej realizácie schválenej žiadosti o NFP.

Žiadosť o nenávratný finančný príspevok (žiadosť o NFP) je základným dokumentom pre získanie príspevku z EŠIF 2021-2027. Žiadosť o NFP môže predložiť žiadateľ riadiacemu orgánu operačného programu Slovensko (alebo poverenému sprostredkovateľskému orgánu) výlučne na základe schváleného projektového zámeru.

EŠIF - Európske štrukturálne a investičné fondy predstavujú hlavný nástroj investičnej politiky EÚ – celkovo sa z rozpočtu EÚ vyčlenilo 454 miliárd EUR, ktoré sa majú investovať do viac ako 500 programov. Spolu s národným spolufinancovaním vo výške 183 miliárd EUR predstavuje celková investícia najmenej 637 miliárd EUR. S týmto rozpočtom EŠIF nadobúdajú čoraz väčší význam pri spolufinancovaní verejných investícií, pričom kompenzujú pokles národných a regionálnych investícií spôsobený krízou. Tieto fondy by v období rokov 2014 až 2016 mali predstavovať v priemere asi 14 % celkových verejných investícií a v niektorých členských štátoch by mali dosiahnuť dokonca až 70 %.